

[Fiskeriministeren]

danske skibe ikke fange fisk i Østersøen og Nordsøen, hvis der ikke var kvoter EF-landene imellem, som hr. Risgaard Knudsen var inde på? Er det ikke netop den relative stabilitet, der i og for sig er ryggraden i et kvotesystem?

Også hr. Tørnæs må godkende, at vi ikke kan undvære disse kvoter, som forholdene er nu; og hvis hr. Tørnæs ikke vil godkende det, må jeg sige, at der er modstrid mellem det, hr. Tørnæs siger nu, og det, den daværende regering gik ind for i december 1992, da den forlængede grundforordningen for fiskeri i 10 år. Men så synes jeg, at hr. Tørnæs skulle sige fuldstændig offentligt og helt præcist, at hr. Tørnæs mener, at regeringen tog fejl i december 1992. Det ville være mere ærligt end de ting, der blev sagt under den diskussion, vi har haft.

Til hr. Niels Højland vil jeg sige, at vi nærmest har et frit fiskeri, når det gælder rødspætter. Man kan godt nok sige, at der er en kvote, men da den ikke bliver opbrugt, er fiskeriet faktisk frit.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 46 af Henning Gjellerod (S), Sonja Albrink (CD), Hans Larsen-Ledet (RV) og Lysholm Christensen (KRF) (se foran)

vedtoges med 63 stemmer (S, SF, CD, RV og KRF) mod 6 (FP); 34 (KF og V) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 47 af Kirkegaard (KF) og Tørnæs (V) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 48 af Jan Køpke Christensen (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 96:

Forslag til folketingsbeslutning om støtte til afvikling af atomkraftværket Ignalina i Litauen samt bistand til Litauen til opbygning af energiforsyning uden atomkraft.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 19/5 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Energiministeren (Jann Sjursen):**

Jeg vil gerne indlede med at udtrykke tilfredshed med, at Folketinget ved fremsættelsen af dette beslutningsforslag fra SF får lejlighed til at drøfte de enorme problemer, som er forbundet med den manglende sikkerhed på en række østeuropæiske atomkraftværker, især de værker, der arbejder med den reaktortype, som vi kender fra Tjernobyli. I alt er der 15 reaktorer af Tjernobyli-typen, heraf to på Ignalinaværket i Litauen, som samtidig er de største reaktorer af denne type, men også de nyeste.

Selv om sikkerheden på det forholdsvis nye Ignalinaværk på nogle punkter er bedre end på værket i Tjernobyli, er eksperterne enige om, at anlægget hverken teknisk eller økonomisk kan drives sikkerhedsmæssigt forsvarligt, og derfor vil jeg gerne slå fast allerede fra starten, at den eneste løsning, som i det lange løb er fuldt holdbar, er at lukke dette værk og de øvrige værker i Østlandene, som ikke kan bringes op på et sikkerhedsmæssigt tilfredsstillende stade. Derfor står vi over for løsningen af to meget store opgaver, som kræver massiv vestlig bistand. For det første må vi afhjælpe de akutte sikkerhedsmæssige problemer så godt, som det nu er muligt, og for det andet må vi sikre en omstilling af energiforsyningen, så landene ikke længere er afhængige af de usikre værker og snarest muligt kan lukke dem.

Regeringen er således enig i sigtet i beslutningsforslaget. Vi må hjælpe til med en omstilling af energiforsyningen, så landene kan nedlægge de usikre værker, men vi må naturligvis erkende, at værkerne ikke kan lukkes fra den ene dag til den anden; det gælder måske ikke mindst for Ignalinaværket, der jo har enorme dimensioner i forhold til et land af Litauens størrelse og energiforbrug. En lukning af Ignalina vil faktisk også medføre en delvis ødelæggelse af den litauiske økonomi. Værket dækker i dag ca. 60 pct. af Litauens elbehov, og ikke nok med det: Også de omkringliggende lande er afhængige af strøm derfra, ligesom Litauen er afhængig af de valutaindtægter, landet får ved eleksport.

[Energiministeren]

Hvis Ignalinaværkets kapacitet skulle levere af nye gas- eller kulkraftværker kræver det investeringer af en størrelsesorden mellem 13 og 20 mia. kr., og de årlige valutaudgifter til drift af sådanne værker vil udgøre mellem 1,5 og 2 mia. kr. Jeg siger det blot for at illustrere størrelsesordenen af de problemer, som Litauen står over for ved en hurtig nedlæggelse af Ignalina, og dertil skal selvfølgelig også lægges de politiske og sikkerhedsmæssige problemer, fordi de brændstoffer, som skal erstatte atomkraften, primært skulle importeres fra områder i det tidligere Sovjetunionen. Østlandene og ikke mindst Litauen står således over for nogle enorme problemer.

Som sagt har vi 15 reaktorer af Tjernobylypen i Østeuropa, og samtidig er der også knyttet andre omfattende miljøproblemer til energisektorerne i disse lande. Problemerkens størrelse må imidlertid ikke føre til, at vi ikke gør, hvad vi kan gøre fra dansk side for at fremme en lukning så hurtigt som overhovedet muligt, og derfor er regeringen da også indstillet på at øge indsatsen på området. Vi har allerede rejst spørgsmålet i EF og i andre internationale sammenhænge, og Danmark er i forvejen blandt de lande, som relativt set yder mest støtte til Østlandene. Men jeg vil godt sige, at regeringen er enig i, at denne opgave påkalder sig særlig opmærksomhed og kræver en styrket indsats, både med hensyn til teknisk rådgivning og leverancer i form af energianlæg og udstyr.

Danmark har faktisk gode forudsætninger for at yde støtte på dette område. Vores elsektor er blandt de mest effektive i Europa og har en meget høj ekspertise med hensyn til opførelse og drift af miljøvenlige værker til produktion af kraft og varme, og det samme gælder for ekspertise med hensyn til renovering og omstilling af ældre anlæg. Derimod har vi jo faktisk ingen erfaring med hensyn til drift af kernekraftværker, og derfor har vi begrænsede muligheder for at yde bilateral bistand til teknisk forbedring af sikkerheden på netop dette område. Her må vi de facto støtte os til multilaterale initiativer, hvilket vi da også har gjort ved at tage beslutning om at skyde 16 mio. kr. ind i den nystartede multilaterale fond under Østbanken i London, som skal finansiere løsninger til forbedring af de akutte sikkerhedsproblemer på værkerne i Østlandene. Fra

dansk side er der også ydet 3 mio. kr. til at forbedre overvågningsudstyret på Ignalinaværket.

Jeg synes også, det er værd at nævne her, at kernekraftværkerne i Sverige har ydet en meget betydelig bistand med hensyn til sikkerheden på Ignalina. Den svenske regering har besluttet at udbetale ca. 31 mio. kr. for at forstærke indsatsen til forbedring af sikkerheden ved reaktorerne, og dermed har Sverige i indeværende finansår afsat godt 118 mio. kr. til samarbejde om forbedring af kernekraftsikkerheden i de central- og østeuropæiske lande.

Selv om regeringen er enig i sigtet med beslutningsforslaget, er der flere forbehold, som gør, at regeringen ikke kan støtte forslaget. Forslaget giver indtryk af, at Danmark kan påtage sig hovedansvaret for at forestå afviklingen af Ignalina og for etableringen af den alternative energiforsyning. Det vil vi imidlertid ikke være i stand til. For det første fordi vi ikke kan overtage det tekniske ansvar for atomkraftværket i Ignalina sammen med andre lande, ikke mindst fordi vi her i Danmark ikke besidder tilstrækkelig faglig viden dertil, og for det andet fordi vi ikke kan påtage os det samlede ansvar, det ville være at gennemtvinge en energiplan over for et andet land, som dette land ikke umiddelbart måtte ønske at se realiseret. Jeg vil heller ikke undlade at nævne her, at de danske elselskaber efter den forhåbentlige vedtagelse af den nye elforsyningslov får adgang til at engagere sig i etablering og drift af elværker i udlandet inden for en samlet ramme på 1 mia. kr.

Jeg er bange for, at formuleringerne i beslutningsforslaget kan virke mod deres hensigt, fordi de i høj grad bærer præg af og måske foregiver, at Danmark kan gå ind i et selvstændigt naboland og påtage sig en meget styrende rolle for en vigtig samfundsfunction. Jeg er sikker på, at det ikke har været intentionen hos forslagsstillerne, men jeg siger det kun, fordi vi i høj grad må være opmærksomme på dette aspekt i forbindelse med den måde, hvorpå vi hjælper ikke mindst de baltiske lande.

Selv om regeringen af de ovennævnte grunde ikke kan støtte beslutningsforslaget, er regeringen – som jeg allerede har sagt – indstillet på at forstærke den danske indsats for at fremme en omlægning af kraftforsyningen i Østlandene bort fra usikre kernekraftværker, ikke

[Energiministeren]

mindst med hensyn til Ignalina. Vi vil også arbejde aktivt for at sikre en stærkere international prioritering af denne bistand, og Danmark yder allerede i dag en betydelig indsats på dette område. I alt er der i de senere år ydet en støtte på ca. 120 mio. kr. til energi- og miljøprojekter i Østeuropa, og støttemidlerne på energiområdet koncentrerer primært om energieffektivisering, planlægning og uddannelse samt udvikling af olie-/gassektoren i de baltiske lande. Endvidere afspejler brugen af de danske støttemidler, at der søges omstilling til mere miljøvenlige energikilder.

Energiministeriet arbejder desuden netop nu med at udmønte de nye midler, som er afsat til nødhjælp i 1993, til omstilling af varmegærker i de baltiske lande. Det drejer sig her om projekter i størrelsesordenen mellem 30 og 36 mio. kr. til omlægning af oliefyrede fjernvarmegærker til fyring med træflis. Herudover arbejder vi for at fremme internationale initiativer på området, og som et initiativ af særlig betydning i denne sammenhæng kan jeg nævne, at Danmark i samarbejde med Det Internationale Energiagentur i vinteren 1992 gennemførte en undersøgelse af energisituationen i de baltiske lande med henblik på afholdelse af en international energiworkshop herom. Sigtet hermed var især at inddrage de større internationale bidragydere som EF, Verdensbanken og Østbanken i London, og dette arrangement finder sted i København den 14.-15. juni i år.

EF er jo langt den største bidragyder til Østlandene, og fra dansk side har vi presset på for at starte en debat om sikkerheden på atomkraftværkerne i EF-regi. På energi- og miljøministermødet den 23. april i år bad vi Kommissionen om en redegørelse for indsatsen på sikkerhedsområdet, og jeg har bedt Kommissionen om at redegøre for EF's energiprojekter i Østeuropa på det kommende energiministerrådsmøde den 25. juni. På dette møde forventer jeg, at EF aktivt vil støtte en stærkere prioritering og effektivisering af EF's indsats med hensyn til at fremme en omlægning bort fra de usikre atomkraftværker.

Jeg vil også gerne nævne, at der i EF er enighed om, at der inden for rammerne af Euratom skal etableres en låneordning på ca. 9 mia. kr. til forbedringer af sikkerheden på atomkraftværkerne i Central- og Østeuropa samt SNG. Der vil også blive mulighed for lån til at finan-

siere lukning af værker, som det er teknisk eller måske ligefrem økonomisk uforsvarligt at føre videre, og herudover har G 7-landene også engageret sig i dette spørgsmål. På det kommende G 7-topmøde forventes det bl.a., at man skal drøfte en rapport, som Verdensbanken er ved at udarbejde i samarbejde med IEA, og som behandler mulighederne for at sikre en hurtigere lukning af de mest usikre kernekraftværker i Østeuropa.

Selv om der således er taget mange initiativer, er der efter regeringens opfattelse behov for en mere massiv og effektiv indsats, både fra international og dansk side. Vi må arbejde for, at både de internationale og danske støttemidler prioriteres klarere med hensyn til mulighederne for at reducere afhængigheden af de usikre værker. Det har jeg som sagt taget initiativ til i EF-sammenhæng, og hvad de danske støttemidler angår, vil Energiministeriet i samarbejde med andre ministerier, Litauen og de berørte nabolande tage initiativ til at udarbejde et prioriteringsgrundlag for energiprojekterne med sigte på, at målrettede omlægninger også skal reducere nabolandenes afhængighed af Ignalinaværket.

Regeringen er samtidig indstillet på at prioritere flere ressourcer til sådanne projekter i forbindelse med udmøntningen af midler fra de danske støtte- og indsatsordninger. Herunder vil det være helt afgørende at styrke samarbejdet med de internationale organisationer, som er engageret i støtte til og finansiering af energiprojekter i Østlandene. En stærkere og mere koordineret dansk indsats over for f.eks. Verdensbanken, Østbanken, EF og de andre nordiske lande vil samtidig kunne give danske virksomheder en endnu stærkere position på et marked, som må forventes at øges væsentligt i de kommende år. Ikke mindst i denne forbindelse vil de nye muligheder, der efter vedtagelsen af forslaget til ændring af elforsyningsloven gives de danske elselskaber til engagement i udenlandske aktiviteter på elområdet, rumme betydelige og positive perspektiver, beskæftigelsesmæssigt såvel som miljømæssigt.

Helen Beim (S):

Fra Socialdemokratiets side skal der lyde en tak til SF, fordi man med dette beslutningsforslag medvirker til at give regeringen lejlighed til at redegøre for de utrolig mange initiativer,

[Helen Beim]

der er sat i sving i forbindelse med problemerne om energiforsyningen i Østeuropa.

Vi er i Socialdemokratiet meget tilfredse med regeringens mange initiativer, og vi kan også se, at problemets omfang er af en sådan størrelse, at det er internationale løsninger, der skal til. At løse Litauens energiproblemer, specielt angående a-kraft-værket i Ignalina, er ikke en opgave, som Danmark magter at løse alene, og derfor vil jeg supplere energiministerens indlæg med et ganske kort referat af, hvad der foregår i Nordisk Råd.

De socialdemokratiske medlemmer af Nordisk Råd har her i foråret fremsat et forslag, som går ud på, at der skal afsættes i alt 600 mio. kr. til Ignalina og til a-kraft-værket ved Skt. Petersborg for at afhjælpe sikkerhedsproblemerne i de i alt 6 blokke, der her er tale om. Det viser med al ønskelig tydelighed, hvilken enorm og komplekse problemstilling det er at vejlede, rådgive og udforme industripolitikken omkring energiforsyningen i Østlandene.

Det er helt klart, at vi må vende os til vore nordiske naboer, fordi vi som gode naboer må stå sammen om dels at vejlede, dels at foretage industrieksport; og det er også klart, at det er til os i de nordiske lande, de baltiske lande henvender sig. Det har nok noget at gøre med størrelsen af de baltiske lande; de føler sig i godt selskab med de nordiske lande, fordi landene indbyrdes er af ungefær samme størrelse.

På Socialdemokratiets vegne er det også vigtigt for mig at få slået fast, at fremtidens energiforsyning på lang sigt naturligvis skal ske uden a-kraft; derom er der ingen tvivl. Men at forestille sig, at man inden for en meget kort årrække kan omstille a-kraft-værkerne i det tidligere Sovjetunionen, er for naivt, og derfor støtter Socialdemokratiet de forslag, der er fremsat fra regeringens side. Vi opfordrer regeringen til at forcere indsatsen, for vi er ivrige efter, at problemerne bliver løst så hurtigt som muligt.

Så vil jeg til allersidst komme ind på en detalje, der er nævnt i selve SF's beslutningsforslag. Man skriver, at vi skal opfordre til, at man laver projekter inden for energibesparelser- og varmebesparelsesområdet, og her vil jeg blot helt stilfærdigt sige, at det måske er lidt vanskeligt at få litauere til at forstå fornuften i varmebesparelser. Jeg er i den situation, at min hjemkommune har en venskabskommune, som ikke ligger så forfærdelig langt fra Ig-

nalnaværket; her har man i denne vinter haft i gennemsnit 12 graders varme i stuerne, og når vi har besøg derovre fra og er på gæstevist, er et af de store problemer, som de altid snakker med os om, hvordan man får en boligkvalitet og dermed en livskvalitet, som bare ligger nogenlunde på linie med vores egen.

Men afslutningsvis: Vi afviser forslaget, men siger tak, fordi vi på denne vis kan få lejlighed til at anskueliggøre og at fremlægge regeringens samlede indsats på området.

Per Tærsebøl (KF):

Når man har hørt energiministerens tale, som egentlig var ganske udmærket, og senere hører den socialdemokratiske ordførers tale, kan man godt blive bare en lille smule forundret. Det kan da godt være, at man som energipolitisk ordfører har sovet i timen – det sker en gang imellem, det skal jeg erkende, for vi har nogle lange dage herinde – men det er, som om vi diskuterer kejserens nye klæder eller noget i den retning.

Fru Helen Beim snakkede om en hel masse ting, som regeringen og dermed Socialdemokratiet havde gjort netop med hensyn til atomkraftværkerne i Østlandene, og om en hel masse andre tiltag. Jeg kunne godt tænke mig at spørge regeringen og vel egentlig nærmest den socialdemokratiske ordfører: Hvad har man egentlig gjort, hvilke initiativer har man taget? Vi er jo i den situation, at vi har EF-formandskabet; hvis jeg ikke husker meget fejl, udløber det i løbet af et par ugers tid, og mig bekendt er der ikke ret mange tiltag på lige netop det område, som både ministeren og den socialdemokratiske ordfører talte om.

Man snakker om Norden. Hvad er Norden? Det er dejligt, at vi kan forstå hinanden, især at man kan forstå svenskerne, når man bor dér, hvor jeg bor, men vi er så små, at vi næsten ikke kan ses på det europæiske landkort. Det, det drejer sig om her, er opgaver i en størrelsesorden af 50 eller 100 mia. kr. eller måske mere, hvis vi tager det hele med, og hvem tror, at Norden med sine 20 mio. mennesker kan klare det med den økonomi, som vi har? Det havde været en opgave for den danske regering med vores nye udmærkede minister og Socialdemokratiet i spidsen at tage nogle initiativer inden for dette område.

[Per Tærsebøl]

Jeg synes, det er for dårligt, at man ikke har taget nogen, og når man så ligefrem takker SF for, at man kan få lov at komme med sine meninger om dette område, vil jeg næsten sige, at det er til grin. Man kunne da selv have rejst den forespørgsel, man kunne da selv have fortalt os, hvad man ville gøre, men at man står og takker SF for, at de gider lade os alle sammen få denne eftermiddag til at gå, synes jeg er for dårligt.

Det havde klædt regeringen, hvis den, da formandskabet startede, havde taget hånd i hanke med disse ting og havde startet diskussionen noget før, for nu er der altså kun 14 dage tilbage, og jeg er helt sikker på, at man har travlt med at klare en hel masse andre ting, så det bliver ikke den danske regering, der tager dette initiativ. Man skulle have gjort sådan, som Det Konservative Folkeparti fremsatte forslag om i 1988-89, men det skal jeg komme tilbage til senere.

Jeg vil spørge den socialdemokratiske ordfører, hvilke tiltag man har tænkt sig at tage i de sidste 14 dage.

Peter Hansen-Nord (V):

Der ligger mange gode intentioner i beslutningsforslag nr. B 96. Afviklingen af farlige atomkraftenheder er jeg meget enig med SF's forslagsstiller i, men ikke i, at Danmark direkte skal blande sig i, hvilken form for energiforsyning Litauen fremover ønsker at benytte sig af. Hvis Litauen ønsker at fortsætte med moderne atomkraftværker, skal det ikke høre noget fra mig i den forbindelse.

Bekymringen går selvfølgelig på, at de eksisterende værker, de såkaldte store RBMK-reaktorer, er af Tjernobylytten og derfor udgør en vis risiko for udfald. Det er klart, at jeg også er glad for, at vi af de to danske parlamentarikere, Christian Roving fra De Konservative og John Iversen fra SF, der har besøgt værket, fik åbnet øjnene for nogle problemer, der ligger meget tæt på os.

Hvilke muligheder har Danmark i denne forbindelse? Ud fra et ganske nationalt synspunkt er de ret begrænsede, hvis vi kæmper alene; dog vil jeg sige til SF, at vi har nogen viden på Risø, der eventuelt kan anvendes, men derudover har Danmark ikke opbygget nogen speciel knowhow i forbindelse med atomkraftværker, hverken hvad angår teknolo-

gi, hardware eller software. Som jeg også har forstået på de øvrige ordførere, er der ingen tvivl om, hvor vi skal bruge vores kræfter, nemlig i de internationale fora, hvor vi kan samle tilstrækkeligt med mønter sammen og den tilstrækkelige viden på disse områder til at hjælpe disse værker op til en rimelig standard eller fjerne dem, som ligger der, og bygge nye eller det i første omgang mere sandsynlige, nemlig sikre dem yderligere imod den fare, som de udgør for deres omgivelser.

Til dette formål ved forslagsstillerne givetvis at der findes en række internationale tiltag og forskellige fonde, hvor der ligger milliarder og atter milliarder af kroner. Det, den danske regering i denne forbindelse burde arbejde på, var at få koordineret nogle af alle disse fonde og alle disse milliarder til mere målrettede indsatser mod de akutte risici, som vi ser i øjeblikket.

Den mest målrettede fond har været nævnt, og det er den, der ligger under Den Europæiske Udviklingsbank, The Nuclear Risk Fund, som i øjeblikket har næsten 700 mio. kr. i kassen, hvoraf Danmark foreløbig har ydet 16-18 mio. kr. Det er nok dér, vi har en fond, der målrettet kører efter det problem, som vi diskuterer i dag.

Jeg vil godt til sidst sige, at for at disse ting kan lykkes og disse fondspenge anvendes og man kan få europæisk knowhow til at tage sig af disse problemer, kræves der nok også en international konvention, der fastlægger ansvarsfordelingen, hvis et uheld alligevel skulle være ude. Jeg tror, at en af de barrierer, vi er oppe imod, er, at ingen, der har viden på dette område, tør gå i gang, medmindre de har en garanti for, at de ikke bagefter bliver draget til ansvar for eventuelle uheld.

Venstre kan ikke støtte forslaget, som det ligger, og jeg har anvist andre måder, hvorpå vi kan løse de samme problemer.

Tom Behnke (FP):

Det er Fremskridtspartiets opfattelse, at der hverken af den danske regering, EF eller den øvrige verden gøres nok for at få løst problemet med de gamle, usikre a-kraft-værker i Østeuropa.

Der ofres ellers nok midler fra dansk side på Østarbejdet, men disse midler bør imidlertid totalt omlægges, således at vi alene bruger

[Tom Behnke]

kræfterne på løsning af problemer med atomkraftværkerne. Hvad glæde har befolkningerne i Østeuropa af smarte kulturhuse og andre danske prestigeprojekter, hvis et a-kraft-værk revner? Hvad glæde har Østlandene af, at danske energiingeniører kortlægger, hvilke højdedrag der er velegnede til vindmølleopstilling, hvis en atomsky gør området ubeboet i 100 år?

Der udvises slet ikke nok respekt for den trussel, disse usikre efterladenskaber fra kommunismens fallit repræsenterer. SF har derfor fat i noget rigtigt med dette forslag, men der er også punkter, vi ikke er helt så begejstrede for.

Forslaget er alt for snævert, idet SF kun siger mod Litauen, mens der jo er problemer mange andre steder, således som Folketingets Energiudvalg fik oplyst under et samråd om disse problemer, der i øvrigt var indkaldt af Fremskridtspartiet; der er faktisk flere a-værker, som har en endnu dårligere standard end Ignalnaværftet i Litauen.

Fremskridtspartiet mener, at der skal gøres en meget mere omfattende indsats. SF ønsker, at Litauens energiforsyning helt skal undgå atomkraft, men da 60 pct. af elforsyningen i Litauen kommer fra atomkraft, må der være nogle lettere opnåelige delmål. Hvis værket i Ignalina sættes i en ordentlig og forsvarlig stand, er det måske en hurtigere og mere økonomisk løsning end at opbygge et helt nyt energisystem i landet. SF vil tilbyde dansk finansiering i Litauen, og Fremskridtspartiet kan godt støtte dette forslag, hvis pengene tages fra de eksisterende Østlandebevillinger, for der er ikke råd til yderligere dyk i danskernes lommeuld.

SF vil have andre lande med i arbejdet, og det er et meget vigtigt punkt, for Danmark kan ikke løse opgaven alene. SF har dog overset den kendsgerning, at de tidligere kommunistiske lande hverken har teknologi eller den vilje, der skal til, for at håndtere energi som en vigtig og værdifuld ressource, og derfor er der grund til at hjælpe Østlandene med at få deres energisektor moderniseret ganske gevaldigt.

Fremskridtspartiet vil derfor gå til udvalgsarbejdet med det formål at få forslaget forbedret, således at vi eventuelt kan stemme for forslaget ved anden og sidste behandling. Som en overordnet betragtning har SF helt ret, men vi vil gerne have fremgangsmåden ændret.

Peter Duetoft (CD):

Jeg tror, at Folketinget skal til diletantkomedie til sommer, for der er øjensynligt nogle folketingsmedlemmer, der er i gang med at øve sig på rollerne. Jeg kan også se, at det åbenbart er »Annie get your gun«, man skal spille, for specielt konservative folketingsmedlemmer øver sig meget på sangen: Alt, hvad du gør, kan jeg gøre bedre.

Vi skulle altså lige have den her igen i dag: Hvis man havde gjort, som De Konservative ville i 1988-89, havde man bestemt ikke stået i denne situation. Må jeg bare spørge: Hvorfor i himlens navn brugte den konservativt ledede regering så ikke tiden frem til nu til at gøre det, som De Konservative ville dengang? Det er jo hver eneste dag, vi møder det dér med, at vi kunne ikke rigtig, før den nuværende regering kom til, men nu er vi jo på oppositionsbænken, så nu kan vi jo det hele. Jeg må sige til hr. Per Tærsvøl, at det ikke er til at holde ud at høre på!

I øvrigt må jeg sige, at er der ikke andre grunde til at blive antisocialist – der er nu ganske mange – er der i hvert fald den med miljøet og det, vi har oplevet i Østeuropa. CD er enig i omstillingen af de usikre værker og i, at vi bør bruge mange kræfter på at hjælpe dér; til gengæld er jeg ikke enig med Fremskridtspartiet i, at vi så bare skal tage af de midler, som skal bruges til noget andet. Atomkraftværkerne er jo ikke det eneste problem i Østeuropa, det afholder f.eks. ikke folk fra folkevandringer, at vi forsøger at gøre nogle atomkraftværker sikrere, så alene af den grund er der altså ganske mange andre projekter, men det kommer vi til at diskutere i morgen, kan jeg se på dagsordenen, i forbindelse med et konservativt beslutningsforslag, så lad mig vende tilbage til det.

Jeg er meget enig i regeringens linie med omstillingen af de usikre værker. Hvad jeg til gengæld godt vil advare lidt mod – og dér er jeg enig med hr. Peter Hansen-Nord – er, at vi så begynder at sige, som man forsøger i beslutningsforslaget, at vi skal omstille det tidligere Sovjets energiforsyning, så de kan undvære atomkraft. Noget mere naivt sludder tror jeg sjældent der er blevet sagt eller skrevet i dette Folketing. Med det energibehov, der vil komme, når man skal omstille det tidligere sovjetiske system, holder det ikke at tro, at man i stedet bare kan lave vindmøller, solvarme, bio-

[Peter Duetoft]

gasanlæg, eller hvad det nu er. Jeg er enig i omstillingen af de usikre værker, men at tro, at vi generelt kan omlægge energiforsyningen, vil jeg godt advare meget imod, og jeg håber, at energiministeren på lang sigt er enig med mig i det synspunkt.

Hvis ministeren er det, vil jeg opfordre ministeren til at ændre den danske politik for Risø, for mig bekendt nedskar man for nogle år siden forskningen på Risø. Jeg ved godt, at det er unfair at sige dette til ministeren, for jeg har jo ikke kunnet forberede ministeren, så han kunne undersøge det, men jeg mener, at det er sådan, og vil gerne senere have svar på, om det kunne lade sig gøre, at vi omstillede Risøs forskningsaktiviteter fra atomkraft til alt muligt andet. Var det så ikke en idé at stille tilbage igen og bruge Risø til det, Risø var god til, nemlig at forske i sikkerheden i forbindelse med atomkraft? Hvis vi ikke kan klare det europæiske energiforbrug uden atomkraft, kan vi på den måde bidrage med vores del til at sikre, at det bliver en sikker atomkraft.

Jeg er som sagt enig med regeringen i dens politik, og derfor afviser vi med alle de gode argumenter, som andre ordførere er kommet med, dette beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Per Tærsebøl (KF):

Det er altid så hyggeligt her sidst på eftermiddagen at diskutere lidt, især når det er det sidste forslag. Det kan godt være, at jeg måske ikke gjorde det så tydeligt, som det skulle gøres, men jeg bad før om en kort bemærkning til fru Helen Beim, og så blev jeg sprunget over i ordførrækken; det er garanteret min egen skyld, og sådan kan det gå en gang imellem.

Grunden til, at jeg nu rejser mig op efter hr. Peter Duetofts indlæg, er ikke, at jeg har noget imod at blive skældt ud – det generer mig så smånd ikke, det synes jeg egentlig er meget hyggeligt og rart – men fordi det er lidt trættende at høre den samme sang fra hr. Peter Duetoft hver evig eneste gang, vi andre kommer med et enkelt pip. Jeg har stor respekt for hr. Peter Duetoft, han er lidt af en oratorisk begavelse, men hvis han ikke gider at høre på os andre, selv om vi kommer til at sige noget forkert, må han gå uden for lokalet og senere komme ind igen; jeg skal med stor fornøjelse selv hente hr. Peter Duetoft, så han kan komme ind og høre på nogle af de andre.

Jeg håber, at jeg kan komme med mit indlæg lidt senere, ellers vil jeg da gøre det efter hr. Riishøj, for ham vil jeg meget gerne takke i dag.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Jeg synes, hr. Peter Duetoft gjorde en god bemærkning om noget, som det ville være rart at få afklaret nu, mens vi er her; vi er ikke så mange, så det kan gøres i stilhed.

Der er ingen tvivl om, at målet selvfølgelig er, at vi skal hjælpe, men vi skal koordinere elementerne, så hjælpen målrettes og følger den prioritering, vi selv har.

Jeg håber, at ministeren er enig i – og det vil jeg gerne have bekræftet eller afkræftet – at det ikke er Danmarks opgave at fortælle de nye lande østpå, hvilken form for energiforsyning de skal vælge. Jeg er enig med hr. Peter Duetoft i, at med det enorme energibehov, der både i dag og fremover er, vil atomkraft i den vestlige standard, som vi kender i dag, være nødvendig, men vi stiller det ikke som et krav for at være med til at forbedre, udbygge, nybygge energiforsyningen i Østlandene.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det var hr. Peter Duetofts indlæg, der fik mig til at markere og gå på talerstolen, for jeg synes ikke, at den argumentationsteknik, som hr. Peter Duetoft specielt i dag benytter sig af, er helt fair.

Jeg synes ikke, det er retfærdigt at skyde den tidligere regering i skoene, at den har siddet i 10 år uden at gøre noget. Hr. Per Tærsebøl var jo netop inde på, at man i slutningen af 1980'erne faktisk forsøgte nogle tiltag, men dér, hvor vandene skiller, er, hvor pengene skal findes.

Jeg ved godt, at der er et flertal i Folketinget, som er villigt til at hive flere penge op af skatteborgernes lommer. Vi er nogle, der ikke er interesserede i at gøre det, og når man ikke er det, må man lave en prioritering. Fremskridtspartiet er enig i, at vi omprioriterer de penge, der alligevel går østpå. I stedet for at bygge kulturhuse og andet fuldstændig ligegyldigt pjat og pjank, som de intet har at bruge til de næste 100 år, hvis et a-kraft-værk smelter ned,

[Tom Behnke]

var det dog bedre, om man brugte pengene på at sikre de a-værker, der er derovre.

Jeg tror, hr. Peter Duetoft er helt enig med mig i, at det er den prioritering, der skal frem.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

For god ordens skyld skal jeg bare nævne, at mig bekendt er den danske Øststøtte på 2,1 mia. kr., og så vidt jeg husker, har vi lige sagt, hvor mange mia. kr. der egentlig skal til at klare problemet, så at overflytte hele den danske Øststøtte til dette projekt vil ikke løse meget alligevel. Jeg må også sige til hr. Tom Behnke, at et af problemerne ville være, at Fremskridtspartiet fik en ny fornøjelse, nemlig at brokke sig over alle de flygtninge, vi ville få fra det tidligere Østeuropa, hvis vi ikke lavede alle de andre tiltag.

Problemet er jo, at vi er nødt til at foretage investeringer, nødt til at hjælpe med at få demokratiet til at fungere og nødt til at foretage os noget for menneskerettighederne, for ellers vandrer de mennesker, der bor i det gamle Sovjetunionen og i det øvrige Østeuropa, altså bare vestpå, og så får vi et flygtningeproblem, som hr. Tom Behnke jo vil løse ved at bygge mure, og hvad ved jeg. Det hænger altså sammen, og det er for letkøbt at stille sig op og sige, at vi bare kan bruge pengene til atomkraft. Der er altså ting, der er vigtigere, men den diskussion får vi i morgen.

Så vil jeg godt sige undskyld til hr. Per Tærsebøl. Jeg vidste da ikke, at hr. Per Tærsebøl blev så vred. Jeg tillod mig faktisk bare at tage udgangspunkt i, hvad hr. Per Tærsebøl sagde, og jeg har spurgt den socialdemokratiske ordfører, om det kun var mig, der var umulig til at lytte, men jeg fik bekræftet, at jeg havde opfattet tingene nogenlunde rigtigt. Hr. Per Tærsebøl sagde, at hvis man i 1988-89 havde fulgt Det Konservative Folkepartis forslag, var dette problem løst, og så tillod jeg mig i al stilfærdighed at spørge, hvorfor vi skulle vente, til der kom en ny regering, før De Konservative syntes, at det er alle tiders. Man kunne måske have gjort noget på det område, mens man selv havde regeringsmagten. Det skal hr. Per Tærsebøl ikke blive så vred over at jeg siger, det er, fordi jeg har så stor tillid til De Konservatives forslag, at det undrer mig, at de skulle ligge og sylte, når de kunne løse alle verdens problemer.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg synes, det er beskæmmende at høre, at hr. Peter Duetoft ikke mener, at den Øststøtte, Danmark har afsat på godt og vel 2 mia. kr., ville betyde noget i den store sammenhæng. Det er i hvert fald forkert, for selvfølgelig vil 2 mia. kr. få en ganske væsentlig betydning for det spørgsmål, vi diskuterer.

SF's forslag lægger også op til, at man på nordisk plan og på EF-plan skal koordinere indsatsen, og så kunne det godt være, at de 2 mia. kr. blev til mere, så vi nåede op på et beløb, der var tilstrækkeligt til at gøre den samlede indsats, som der er behov for.

Hr. Peter Duetoft trækker i den anden retning og taler om menneskerettigheder og andre ting og siger, at Fremskridtspartiet heller ikke ville være interesseret i, at vi fik flygtninge til Danmark østfra. Det er korrekt, men jeg kan ikke se, hvor mange flygtninge vi undgår ved, at vi bygger nogle kulturhuse i Østlandene.

Jeg vil gerne høre fra hr. Peter Duetoft, hvor mange færre flygtninge han har budgetteret med at vi vil få, fordi man har opført et kulturhus.

(Kort bemærkning).

Per Tærsebøl (KF):

Til hr. Peter Duetoft, som kommer med en hel del insinuationer, men som sammen med resten af salen vel egentlig er positiv over for SF's forslag uden dog at kunne tilkendegive, om man kan stemme for det. Man synes egentlig, at det har en hel masse gode intentioner og er alle tiders forslag, men det koster bare for meget. Der er det og det i vejen med det, men ellers er det meget godt, og det er CD's og Socialdemokratiets politik.

I morgen, og jeg tror også, det er sidste punkt på dagsordenen – jeg får ikke fornøjelsen af at sige det, der skal siges, for jeg skal hjem og ekspedere i min forretning, håber jeg i hvert fald – kommer der et forslag til behandling fra Det Konservative Folkeparti om at yde 1 mia. kr. til Østeuropa, og finansieringen af det skal ske ved en tilsvarende reduktion af den samlede multilaterale støtte til landene uden for Europa. Det er et konstruktivt forslag, der ikke drysser pengene omkring til højre og venstre, men viser, hvor pengene kan ta-

[Per Tærsebøl]

ges, og det handler om nogenlunde det samme som det, vi diskuterer i dag, bare i en lidt mindre målestok.

Det, som SF vil have igennem med dette forslag, er jo ganske udmærket, det er bare økonomisk uladsiggørligt, og det er derfor, jeg tillader mig at spørge, hvorfor søren man ikke har gjort noget ved det, mens vi havde EF-formandskabet. Nu er det for sent, der er 14 dage tilbage, men chancen er der i morgen. Hvis det også er hr. Peter Duetoft, der skal stå her sidst på eftermiddagen og tale CD's sag, kan han jo tilkendegive, om man er positiv over for Det Konservative Folkepartis forslag om den milliard kroner, der skal flyttes over til Østeuropa. Vi har de samme intentioner, vi er bare så realistiske, at vi siger, hvor pengene skal komme fra, ligesom vi siger, at vi ikke har råd til de der 15-20 mia. kr., som et nyt a-kraft-værk koster derovre; det er forskellen.

Men i morgen kan hr. Peter Duetoft bare stemme for vores forslag, for så vil det højst sandsynligt gå igennem, og så har hr. Peter Duetoft sammen med CD vist sin gode vilje over for det, vi egentlig alle sammen gerne vil have gjort noget ved; så er det ikke alene snak.

Lige til sidst: Jeg er altså ikke vred, jeg ser bare sådan ud. (*Munterhed*).

Anden næstformand (Grove):

Hr. Peter Duetoft for en kort bemærkning, og så går vi videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Det er jo godt at vide.

Medmindre vi sidder og diskuterer skatteforlig i morgen – og den diskussion kan De Konservative jo afkorte noget ved at gå i forlig med os – er jeg ordfører, men jeg vil ikke støtte det konservative forslag, for den ene milliard kroner tages ikke bare ud af den blå luft, men tages fra nødlidende folk andre steder i verden; men den diskussion får vi altså i morgen.

Så vil jeg godt sige til hr. Per Tærsebøl, at CD bestemt ikke er enig i dette SF-forslag – og det har jeg da også sagt – for det lægger op til en total drejning af energipolitikken i det tidligere Østeuropa væk fra atomkraften, og hovedindholdet i min indledning var rent faktisk, at den totale drejen væk fra atomkraften efter vores opfattelse er urealistisk, men vi er enige i at drøfte en afhjælpning af de dårlige værker.

Så er jeg nødt til at sige til hr. Tom Behnke, at jeg faktisk mener, at kulturhuse i Østeuropa også er med til at forebygge, at vi får flygtninge.

Hr. Tom Behnke er jo en aktiv mand, ved jeg, så han har mødt mange folk fra det tidligere Østeuropa. Det har jeg også, og hr. Tom Behnke må ligesom jeg vide, at et af deres allerstørste problemer er, at der ikke er nogen demokratisk tradition. De aner ikke, hvordan et folkestyre fungerer, og derfor er det altså nødvendigt at starte fra bunden, og der hører også kulturhuse med til et forsøg på at bygge et demokratisk system op. Hr. Tom Behnke kan så grine ad det, men det var faktisk også det, der var med til at indføre det danske demokratiske system i sidste århundrede, og det er faktisk de samme erfaringer, der bruges her; så tingene hænger altså lidt sammen. I øvrigt vil jeg sige, at jeg ikke tror, det er fornuftigt at dreje 2,1 mia. kr. væk fra alle disse projekter for at klare et atomkraftværk.

Dorit Myltoft (RV):

Så skal jeg da slutte ordførerrækken. Da partiets ordfører i denne sag, hr. Bilgrav-Nielsen, ikke kan være til stede, skal jeg fremføre Det Radikale Venstres synspunkter på dette beslutningsforslag.

Folketinget har ved tidligere lejligheder drøftet lukning af atomkraftværket Barsebäck 20 km fra København. Der har været drøftet forholdsregler over for andre atomkraftværker i lande tæt på Danmark, nemlig Tyskland og Polen.

I dag drejer det sig så om Ignalinaværket i Litauen, og det er et virkelig alvorligt problem, som vi er medansvarlige for at få løst.

Vi kan trods alt glæde os over, at det lykkes at undgå a-værker i Danmark. Havde jeg magt, som jeg har agt, så jeg gerne samtlige a-værker i verden lukket, men jeg ved godt, at det desværre er utopisk, og jeg har da også nogle forbehold over for det fremsatte beslutningsforslag.

Jeg vil tillade mig at erindre om, at selvstændighedsbevægelserne i de baltiske stater for 4-5 år siden startede som miljøbevægelser. De begyndte som en slags »nej, nu kan det være nok«, og det, der kunne være nok, var beslutninger truffet i Moskva med alvorlige yderligere miljøbelastninger i de tre lande til følge.

[Dorit Myltoft]

Derfor er der to forhold, som jeg vil trække specielt frem. For det første at problemets omfang er så stort, at det skal løses på internationalt plan, og derfor er det med glæde, jeg konstaterer, at EURATOM også vil skyde penge af en anselig størrelsesorden ind til løsning af de energiforsyningsmæssige problemer.

Det andet, jeg vil fremhæve, er nødvendigheden af at støtte opbygningen af demokratier i både Østlandene og de baltiske stater. Det er en vanskelig balancegang på den ene side at vedkende sig det internationale medansvar og sætte penge af til at følge ansvaret op og på den anden side respektere den demokratiske beslutningsproces i de pågældende lande.

Det Radikale Venstre er enig i intentionerne, men kan med de nævnte begrundelser ikke støtte beslutningsforslaget.

Riishøj (SF):

Jeg vil først sige tak for ministerens fyldige svar og for de generelt positive bemærkninger.

For os er denne sag egentlig ikke partipolitik; det er en national opgave for de nordiske lande og for hele Europa.

Det er et dybt alvorligt problem, som vi så i forbindelse med Tjernobylværket, hvor vi ved et under slap for følgevirkningerne, men hvor lande tæt på os i dag lider under de helt katastrofale følger, der også kan blive en realitet i Danmark, hvis katastrofen gentager sig.

Der er flere, bl.a. hr. Peter Hansen-Nord, der har nævnt, at det at tage en sag af denne art op var at blande sig, men i Europa blander vi os i hinandens indre anliggender, og den tid er forbi, hvor man kan påstå den slags; det var et slogan fra den kolde krig. Man blander sig ikke altid på en særlig ordentlig måde rundt omkring i Europa. Men det drejer sig om, at vi løser nogle fælles opgaver, og når det gælder et land som f.eks. Litauen, der er et lille land i dyb krise, meget fattigt, uden ret mange ressourcer, har vi den opgave at give nogle tilbud. Men naturligvis kan vi jo ikke påtvinge dem en bestemt løsning. Det skal ske i en dialog og forhåbentlig en bedre dialog end den, mange andre lande og mange andre finansieringsinstitutter fører. F.eks. opstiller IMF og Verdensbanken jo nogle strukturtilpasningsprogrammer som forudsætning for lån, som virkelig er barske, og som faktisk i øjeblikket truer demokratiet i flere af de østeuropæiske lande, fordi

man påtvinger en hestekur, som er helt brutal i forhold til landenes egne ressourcer.

Det med at blande sig vil jeg derfor afvise. Dette her er en fælles opgave, som vi prøver at tage op i en dialog med Litauens regering. Og jeg vil da opfordre ministeren og regeringen til at tage en drøftelse.

Jeg havde selv lejlighed til at deltage i det litauiske regeringspartis kongres for nylig, og denne sag blev ikke nævnt med ét ord. De har, som fru Helen Beim var inde på, i Litauen jo helt gigantiske sociale og økonomiske problemer: en inflation på 3.000 pct. og et fald i produktionen på 50 pct. I lande med sådanne problemer bliver et problem, som for os er utrolig vigtigt, faktisk ikke et problem, før katastrofen er der.

Derfor er det så vigtigt, at vi giver nogle tilbud i en dialog, i et samarbejde, med Litauens regering.

Litauen er jo et lille land, som fru Helle Beim også nævnte, et land, som nærer respekt for de nordiske lande, og som ikke betragter de nordiske landes bistand som egentlig indblanding. Det er jo egentlig indblanding, når vi etablerer kulturhuse, og hvad vi ellers gør – nogle kan lide det, andre kan ikke – men de betragter det som et samarbejde i deres tilbagevenden til Europa og er glade for den bistand og den hjælp, selv om det faktisk er indblanding.

Naturligvis skal dette problem også løses i en dialog med Litauens regering, men hvor vi også må give et bestemt tilbud. Vi kan jo ikke bare komme med mundsvejr og have gode intentioner og formål, men må kunne give et bud på, hvad vi kan tilbyde med dette forslag.

I den forbindelse er det helt rigtigt, at vi ikke er alene om det. Vi skal samarbejde i første omgang med de andre nordiske lande og prøve at søge et samarbejde i det øvrige Europa. Men opgaven er ikke større, end at dette her kunne være en fælles nordisk opgave, hvor vi søger et samarbejde med andre europæiske lande og søger finansiering.

Men Danmark, Norge, Sverige og Finland kunne faktisk godt finansiere og gennemføre en energiømlægning i Litauen, hvor man lukkede dette atomkraftværk. Det er en mulighed. Der er kun 3 mio. mennesker i Litauen. De 2.600 MW, det drejer sig om – det er over en 10-årig periode – kunne godt erstattes. Det beløb, som ministeren nævner, er jo for de nordi-

[Riishøj]

ske lande i fællesskab over en 10-årig periode ikke noget voldsomt stort beløb. I forhold til, hvad vi i øvrigt bruger penge på i de lande, er det absolut en overskuelig opgave at yde bistand til en egentlig afviklingsplan for atomkraftværket, som kunne være en model for andre lande. Hvis vi skal lukke nogle af de værste atomkraftværker i Rusland – det er ikke nødvendigvis de værste, der ligger tæt på Europa – er det naturligvis en langt større opgave for langt større grupper af lande. Men i Litauens tilfælde kunne det faktisk godt være en fælles nordisk opgave, og dér kunne vi fra dansk side bidrage med de og de ting, og det er dette bidrag, vi har forsøgt at skitsere her i vores forslag. Men det er formodentlig kun en tredjedel eller en fjerdedel af det, der skal til, og det må ske i samarbejde med Norge og Sverige.

Vi har også bedt vores politiske kontakter i de lande tage sagen op og prøve i de lande at udarbejde et konkret bud på, hvad man i Norge, Sverige og Finland kunne gøre, og det er jo oplagt at drøfte dette spørgsmål i nordisk sammenhæng, fordi opgaven er overskuelig for de nordiske lande.

Men der er blevet nævnt flere forskellige spørgsmål undervejs. Hr. Peter Hansen-Nord er åbenbart så glad for atomkraft, at han egentlig gerne vil have, at de beholder atomkraft, selv om dette her er et forfærdeligt værk. Hr. Peter Hansen-Nord vil egentlig gerne have, at de har et moderne atomkraftværk, men jeg går ud fra, at hr. Peter Hansen-Nord ikke vil være med til at finansiere et sådant derovre.

Men hr. Peter Hansen-Nord skulle prøve at tænke på, om det nu er en fornuftig model, hvis man skal omlægge energiforsyningen i Litauen, at man så fortsætter med atomkraft overhovedet, når man har de alternativer, som findes i et land med den størrelse.

Jeg takker for støtten til intentionerne i forslaget og opfatter også diskussionen sådan, at denne opgave faktisk tages dybt alvorligt. Vi er så tæt på Litauen geografisk og har så store forpligtelser over for dette land, at vi bør tage sagen op i en dialog med Litauens regering. Jeg håber, at regeringen – og jeg synes, man burde have gjort det for et stykke tid siden – prøver at tage en dialog med regeringen derovre, for man er faktisk indstillet på at få løst dette problem, men man magter overhovedet ikke at gøre det selv. Jeg har egentlig den opfattelse,

at hvis man får en fornuftig international ordning på det, vil man gerne gå med til en afviklingsplan, forudsat at det er et hjælpeprogram fra stater, som Litauens regering har et godt samarbejde med.

Så jeg opfordrer stærkt regeringen til også at arbejde med denne sag både nationalt og i nordisk sammenhæng og ikke opgave ævred, for opgaven er altså overkommelig, og man behøver ikke at drage alle mulige internationale instanser med ind i sagen.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Efter hr. Riishøjs indlæg vil jeg gerne komme tilbage til hele problematikken i forbindelse med atomkraft. Der er næsten ikke én pind i forslaget, hvor hr. Riishøj ikke hele tiden nævner, at disse ting skal gøres med baggrund i en afvikling af a-kraft. Det får mig til at tænke på et tidligere skattet medlem af SF, hr. Morten Lange. Hr. Morten Lange havde en plan, der gik ud på, at den bedste måde for miljøet, for samfundet og for industrien at løse energiproblemer på, var at indføre a-kraft og vindmøller. Så havde man lidt af det hele. Det var måske nogle tanker, SF skulle kigge på igen.

Jeg er meget bekymret over – og det er ikke for at trække debatten i langdrag, at jeg tager ordet, men for historiens skyld – at vi her i Folketinget udvikler os til at fortælle andre lande nøjagtigt, hvordan de skal bære sig ad ved valg af energifremstilling, anvendelse af brændsler m.v. Vi kan have vores ønsker, men det må på ingen måde forsinke eller ødelægge vores hjælp til dem, selv om de måtte have andre måder at forsyne sig på end den, vi synes er den bedste. Jeg tror heller ikke, at vi selv her i Folketinget ønsker, at man i andre parlamenter diskuterer og er meget utilfredse med, at vi i Danmark vælger vindmøller f.eks., fordi det ødelægger trækfuglenes ruter osv. – kan vi ikke gøre noget ved det? Jeg tror, vi skal holde det hver for sig, vil jeg gerne sige til hr. Riishøj. Jeg håber, at SF er blevet så moderne i deres indstilling, at de mener, vi skal respektere de nye østeuropæiske landes selvstændighed også på disse områder, for det er meget vigtigt for dem, at de fornemmer, vi gør det.

(Kort bemærkning).

Per Tærshøl (KF):

Det Konservative Folkeparti vil ligesom andre partier her i den sene eftermiddagstid sige, at vi synes, det er et ganske udmærket forslag, SF har fremsat, men at vi desværre ikke kan støtte det. Vi ønsker det held og lykke, men det bliver desværre ikke vedtaget i Folketinget.

Jeg var inde på noget med år 1987 og 1988, og det fik hr. Peter Duetoft til at slå op i Folketingstidende eller noget i den retning – det var i hvert fald en grøn bog, så det var måske en konservativ bog. Det, jeg ville minde om, var, at man netop dengang havde en debat om støtte til Østeuropa, fordi man var begyndt at blive bange for lige netop det, som energiministeren og stort set alle ordførere har talt om heroppe, nemlig atomkraftværkerne i Østeuropa. Problemet er bare, at dengang ville SF overhovedet ikke være med til at diskutere det, for da havde de nogle bindinger til det styre, der var dengang. Nu er der ikke nogen bindinger, og så vil man gerne være med til at diskutere det.

Derfor vil jeg gerne spørge hr. Riishøj – og det skal tages positivt – om det ikke, siden dette forslag bliver stemt ned, ville være en god idé i morgen at stemme for det forslag, som Det Konservative Folkeparti fremsætter, for det er der kroner og øre-dækning for, og det er stort set det samme. Det ville klæde SF at vise sin gode vilje her, og hvis SF stemmer for det, er jeg helt sikker på, at det går igennem i hele Folketinget.

Til slut vil jeg sige, at jeg desværre ikke fik noget svar fra fru Helen Beim på, hvilke initiativer regeringen og dermed Socialdemokratiet har taget i forbindelse med EF's rolle i denne debat og alt det, vi har diskuteret her, og det venter jeg stadig væk på.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg er helt enig i, at man ikke fra dansk side skal blande sig i andre landes interne anliggender. Det er bestemt heller ikke Fremskridtspartiets politik, og vi er vel nok dem, der mest udpræget har den holdning, at man absolut ikke skal blande sig og begynde at diktere andre lande, hvad de skal gøre. Men sagen er jo, at vi giver et ikke ubetydeligt tilskud til disse lande, og så er det vel rimeligt, at vi er med til at holde lidt hånd i hanke med eller have snor i de

penge og bestemme, hvad de skal bruges til. Hvis disse lande så siger: Jamen vi vil ikke bruge pengene til det, er det fint nok, så får de heller ikke pengene. Noget for noget: Hvis de vil have pengene, må de også bruge dem til det, som vi mener er vigtigst de bruger pengene til. Både for indbyggerne i Estland, Letland og Litauen og for dem, der bor i nærheden, i Sverige og Danmark, og som er naboer, er det vigtigt, at vi yder en indsats for at løse dette ganske alvorlige problem, og det gør man ikke ved at bruge pengene på alt muligt andet pjat og pjank.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Det er igen i anledning af hr. Peter Hansen-Nords bemærkning om at blande sig. Det er kun nogle timer siden, at hr. Peter Hansen-Nord appellerede kraftigt til EF-Kommissionen om at blande sig i den danske elforsyningslov. Det har han også fremført i udvalget, ligesom vi har set det før i forbindelse med mange andre forslag. O.k. det skal ikke stille hr. Peter Hansen-Nord i et dårligt lys, sådan hænger verden sammen. Vi er i nogle internationale organisationer, hvor vi tager fælles spørgsmål op, og der er nogle spilleregler, man skal rette sig efter.

Men det er jo ikke at blande sig, at man har nogle fælles problemer i Europa og drøfter dem med de pågældende lande, og at de rigere lande i Europa giver nogle tilbud til de fattigere lande om at få løst nogle af de problemer, som både de og vi har.

Det er målet med dette forslag, som jeg bestemt heller ikke tror at Litauens regering, hvis det bliver præsenteret ordentligt, vil opfatte som en indblanding, tværtimod.

Hr. Per Tærshøl er meget optaget af det, der skal ske i morgen. Vi kan ikke gå ind for, at FN-bistanden skal finansiere dette her. Vi kunne godt droppe Øresundsforbindelsen – den ville jo mindst give den milliard kroner – lige som der er nogle investeringer inden for militæret og mange andre sager, man kunne pege på. Men det bliver ikke FN-bistanden.

(Kort bemærkning).

Helen Beim (S):

Nu har hr. Per Tærshøl jo flere gange efter-

[Helen Beim]

lyst, hvad Socialdemokratiet svarer på spørgsmålet om regeringens initiativer, og i den anledning kan jeg begynde med at fortælle, at det jo var den tidligere regering, der her i vinteren 1992 igennem Det Internationale Energiagentur fik foranstaltet en meget grundig undersøgelse af energisituationen i de baltiske lande, og det er selvfølgelig på det grundlag, de videre foranstaltninger skal træffes.

Det er da også derfor, at den nuværende regering med energiministeren i spidsen på energiministtermødet her den 25. juni i Luxembourg vil presse på, således at Kommissionen sætter foranstaltningerne i sving. Det er klart, at vi som parlamentarikere i et naboland må være meget optaget ikke bare af de foranstaltninger, der skal iværksættes, men så sandelig også af den tidsplan, der ligger for foranstaltningerne.

Afslutningsvis vil jeg sige, at såvel i EF-sammenhæng som igennem Det Internationale Energiagentur og på nordisk plan i Nordisk Råd presser man på for, at de alvorlige problemer, der ligger bag beslutningsforslaget, bliver løst.

(Kort bemærkning).

Per Tærshøj (KF):

Nu fik vi at vide af fru Helen Beim, hvilke initiativer der var taget. Og det glædede mig som medlem af et af partierne bag den tidligere regering at høre, at den nuværende regering med vores udmærkede energiminister i spidsen arbejder efter de retningslinier, som den forrige regering stak ud. Det viste jo, at det var den tidligere regering, der tog initiativet, og det viste også, at den nuværende intet har gjort, for man har først tænkt sig at gøre det her den 25. juni, hvor man har 5 dage tilbage af formandskabet.

Men jeg er meget tilfreds med, at det er blevet fortalt hele den undrende offentlighed og alle de mennesker, der er til stede her, at det var den tidligere regering, der tog initiativet. Så er jeg igen glad for at være konservativ.

Energiministeren (Jann Sjursen):

Jeg kan måske begynde med på baggrund af hr. Per Tærshøjs seneste udtalelser at konstatere, at der åbenbart ikke skal meget til for at være glad for at være konservativ, hvis det alene skal bero på fru Helen Beims omtale af, hvad den tidligere regering gjorde.

Men jeg skal da ikke forklejne den tidligere regering, for den har selvfølgelig også sat nogle af disse emner på dagsordenen. Men jeg vil lige for en ordens skyld understrege, at jeg ikke mener, den nuværende regering har ligget på den lade side, specielt ikke under EF-formandskabet.

Som jeg tror jeg nævnte i mit første indlæg, afholdt vi et fælles energi- og miljøminister-rådsmøde den 23. april, hvor vi faktisk bad Kommissionen om at fremlægge en første status over de initiativer, som man har iværksat over for de østeuropæiske lande, og at vi, som fru Helen Beim også sagde tidligere, igen har det på dagsordenen under energiministrenes møde her den 25. juni. Det, vi gør – og det er i øvrigt også det, vi kan gøre inden for finanslovens rammer – er at bruge formandsstemmen i EF-sammenhæng til at presse Kommissionen til at bruge nogle af de penge, der allerede er bevilget og er programlagt. Og det kan der i høj grad være grund til.

Lad mig også nævne – det var jeg ikke inde på i første omgang – at vi faktisk har gjort en ganske stor indsats som formandskabsland for at sætte gang i forhandlingerne om energicharteret for at få den juridiske protokol på benene og i den forbindelse også har lagt vægt på de forhandlinger, der føres – og dette kan være sagt til hr. Peter Hansen-Nord – for at få den nukleare protokol gjort færdig, hvilket altså afhænger lidt af de øvrige forhandlinger. Men også i den sammenhæng har formandskabet spillet en særdeles aktiv rolle. Derfor synes jeg ikke, det med rette kan postuleres, som hr. Per Tærshøj gjorde, at der ikke er sket en pind; det er der rent faktisk.

Hvad angår spørgsmålet om på lang sigt at få de usikre værker lukket ned, som jeg nævnte i min indledning, er det efter regeringens opfattelse nødvendigt at pege på alternative energiforsyningsmuligheder. Vi skal selvfølgelig ikke diktere de pågældende lande løsningerne. Vælger de fortsat at brug kernekraft, må vi håbe, de vælger nogle sikre løsninger, og det kan vi i så fald hjælpe dem med. Men vi vil også pege på alternative energiforsyningsmuligheder, og det er på dette område, vi fra dansk side for alvor kan yde et bidrag, Risø eller ej.

Der er andre kernekraftlande i EF-regi, som har stor ekspertise og teknisk viden på det område, og som passende kan tage sig af den del,

[Energiministeren]

mens vi har stor viden på f.eks. biomasseområdet. Og det er altså ikke så utopisk endda at forestille sig, at man stabler en alternativ energiforsyning på benene. F.eks. kan jeg nævne, at et land som Letland for 40 pct.s vedkommende er dækket af skov, og at der derfor er ganske gode muligheder for at udnytte biomasse, flis, i en alternativ energiforsyning dér.

I den forbindelse vil jeg pege på, at blot det at få etableret nogle mere energieffektive systemer derovre kunne være et meget stort bidrag til at løse deres problemer. Deres transportsystem er jo, havde jeg nær sagt, pivutæt i mange tilfælde og dermed ikke noget særlig energieffektivt system. Så alene på den konto kunne der faktisk også vindes ganske meget. Og det er også et område, som dansk industri har stor ekspertise på.

Så uanset om man kan lide det eller ej, mener jeg faktisk, der er gode muligheder for at bidrage også til en alternativ energiforsyning, der er bedre end den, som i dag er etableret i mange af de østeuropæiske lande på kernekraftværker og specielt det, vi i dag taler om i denne sammenhæng: de usikre kernekraftværker, som vi på lang sigt må indrømme skal nedlukkes.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Det Energipolitiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

*Meddelelser fra formanden:***Anden næstformand (Grove):**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 11. juni 1993, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 17.21
